

Visoki predstavnik razvija strategiju za postupak prema “Pravilima puta”

Visoki je predstavnik, Wolfgang Petritsch, danas donio Odluku kojom se sudcima u BiH daje mandat da koriste slobodu odlučivanja pri određivanju pritvora protiv pojedinaca koje terete ozbiljna krivična djela, tijekom krivičnog postupka, čime je uskladio Zakone o krivičnom postupku Federacije BiH (FBiH) i Republike Srpske (RS) sa europskim konvencijama o ljudskim pravima. Ranije je prema zakonima u oba entiteta taj pritvor bio obavezan. Ova Odluka je dio šire strategije koja ima za cilj na sveobuhvatan način rješavati probleme krivičnih postupaka u BiH prema “Pravilima puta”.

Predmete koji su, ukoliko ih je odobrio Međunarodni tribunal za ratne zločine počinjene na području bivše Jugoslavije (Haški tribunal/ICTY), prema Rimskom sporazumu iz 1996. godine, u javnosti poznati kao “postupak prema Pravilima puta”, mogu rješavati domaći sudovi. Ured Visokog predstavnika je u potpunosti svjestan osjetljivosti i značaja takvih suđenja čiji cilj nije samo da se počinitelji izvedu pred lice pravde nego igraju i ključnu ulogu u sveopćem pomirenju. U ovom kontekstu je od izuzetnog značaja ne samo da se zadovolji pravda već da cijela javnost vidi da je pravda zadovoljena.

Činjenica da procedura “Pravila puta” ne precizira gdje se trebaju raspravljati predmeti koje Haški tribunal vrati BiH, je često dovođila do politiziranja suđenja, neprimjeren pritisak na sudstvo ili optužbe da ishod suđenja nije pravedan. Suđenja za ratne zločine koja su se vodila na nižim entitetskim sudovima su također bila predmet skepticizma u javnosti. Visoki predstavnik stoga namjerava osigurati da se sva takva suđenja od sada vode profesionalno i u nepristranom i nediskriminirajućem ozračju. Cilj suđenja za ratne zločine jeste da se krivica pripiše pojedincima koji su počinili zločine, a ne cijelim etničkim skupinama.

U današnjoj Odluci Visokog predstavnika brišu se članak 183. stavak 1 Zakona o krivičnom postupku FBiH, i članak 191. Zakona o krivičnom postupku RS. Sa ovom odlukom sudci više nemaju zakonsku obvezu naređivati pritvor protiv osoba optuženih za teška krivična djela. Sudci će koristiti kriterije precizirane u važećem Krivičnom zakonu kako bi odredili da li bi pojedinac trebao ostati na slobodi tijekom istrage i suđenja. Oni će, primjerice, razmotriti postoji li vjerojatnoća da će optuženi ponovno počiniti krivično djelo, izbjеći pojavljivanje na sudu ili utjecati na svjedoke.

Obvezni pritvor bio je dio krivičnog zakona u slučajevima u kojima su pojedinci optuženi za krivična djela za koje je predviđena smrtna kazna. Smrtna kazna je ukinuta u BiH sukladno Europskoj konvenciji o ljudskim pravima, ali su relevantni članci ostali i primjenjivani su u svim slučajevima teških krivičnih djela. Ovom su odlukom Zakoni o krivičnom postupku bh. entiteta usklađeni sa Europskom konvencijom o ljudskim pravima i Međunarodnom poveljom o građanskim i političkim pravima, u kojima je navedeno da, ne bi trebalo biti pravilo da se osobe do suđenja drže u pritvoru.

Odluka Visokog predstavnika kojom su izmijenjeni entitetski Zakoni o krivičnom postupku stupa na snagu odmah i važi za sve slučajeve koji su trenutačno u postupku bilo u istražnoj ili fazi suđenja. Ova će Odluka biti objavljena bez odlaganja u Službenim novinama FBiH i Službenom glasniku RS.